

Radboud Pre-University of Society

ESSAYWEDSTRIJD 2019

Faculteit der Letteren

Radboud Universiteit

samengesteld door drs. Ingrid Stassen

Juni 2019

Inhoud

Voorwoord	5
Overleven als creatieveling in een wereld bepaald door algoritmes <i>Sanne Breedveld - OSG West-Friesland</i>	7
De strijd tegen de Facebookopa's <i>Megan Weijman - Hendrik Pierson College, Zetten</i>	11
Oranje hesjes <i>Suzan Klijnjan - Hondsrug College, Emmen</i>	16
Dagboek van een gameverslaafde <i>Yenti Luijmes - Montessori College, Nijmegen</i>	19
Een <i>ongelofelijke</i> gebeurtenis <i>Ivar van Brink - Christelijk Lyceum Apeldoorn</i>	23
Kritisch op kamillethee <i>Corinde de Vries - Gomarus Scholengemeenschap, Gorinchem</i>	26
Invloed is een kwestie van geven en nemen <i>Lisa Wiggers - Etty Hillesum Lyceum, Deventer</i>	30
Het valt allemaal wel mee <i>Rinske den Heijer - Het Nieuwe Eemland, Amersfoort</i>	35
De duistere kant van lavendel <i>Daan Coerts - CSG Bogerman, Sneek</i>	39
Ode aan het gemaskerd bal <i>Elena Machouri - SSGN Stedelijke Scholengemeenschap Nijmegen</i>	43

Voorwoord

Beste lezer,

Voor alweer de zevende keer organiseerde het Pre-University College en de Faculteit der Letteren van de Radboud Universiteit onze jaarlijkse essaywedstrijd voor scholieren. Jaar na jaar weten de leerlingen die een bijdrage inzenden ons te verbazen met hun originele vondsten, verfrissende ideeën en vooral hun zichtbare plezier in schrijven en spelen met taal. Dat is dit jaar niet anders. Dit keer kwamen er 496 essays binnen, vanuit dertig scholen. Dat laatste is een record waar we trots op zijn. Hoe meer leerlingen worden aangestoken door het virus van de taalliefde, hoe beter het is.

Ieder jaar kiest de organisatie een thema dat een universeel en tijdloos vraagstuk koppelt aan zaken die in het dagelijks leven van de leerling van nu spelen. Dit jaar was dat 'Ik (word) beïnvloed', een vraag die bij veel jongeren direct de associatie oproept met sociale media en gaming. Na twee selectierondes bleven de tien beste essays over, en die kunt u in dit fraaie boekje lezen.

Laat u verrassen door de vragen en stellingen die de schrijvers op vernuftige manier in hun essays hebben vervlochten, geniet van de zinswendingen, de stijlfiguren en het woordenspel van deze jonge talenten. Ik weet zeker dat u na het lezen van deze tien vingeroefeningen nog een tijdlang zult blijven doordenken over de mening die u vooraf had over de invloed van de media op de jeugd van tegenwoordig.

Ook namens de jury, die bestond uit zes studenten en drie docenten van onze faculteit, die de indrukwekkende stapel inzending helemaal hebben doorgelezen, wens ik u veel leesplezier toe!

Edwin van Meerkerk

Onderwijsdirecteur Moderne Talen en Culturen

Overleven als creatieveling in een wereld bepaald door algoritmes

Hallo. Ik ben Sanne en ik ben creatief. Zo, dan weet u dat ook weer. Ik had ook kunnen zeggen dat ik koppig ben, maar dat klinkt toch iets negatiever. Ik bedoel het niet opschepperig hoor, dat ik creatief ben, maar ik neem gewoon aan dat het zo is. Het wordt immers al mijn hele leven tegen me gezegd, door mijn vader als ik hem weer eens een tekening laat zien die ik heb gemaakt voor een opdracht bij tekenen, of door die tekenleraar zelf, toen hij mijn schilderij aan de klas liet zien zei hij: 'Dit is het werk van Sanne, het is creatief en origineel, neem er een voorbeeld aan'. Eigenlijk ben ik er zelf in gaan geloven. Ik ben creatief. Ik ben origineel.

Twee begrippen die vaak samengaan, creativiteit en originaliteit. Wat de voorwaarden zijn voor creativiteit? Creativiteit is het scheppend vermogen. Wat we nog verder kunnen verduidelijken met de definitie van scheppen, dat zou 'iets uit het niets voortbrengen' betekenen¹. Een definitie die op verschillende manieren opgevat kan worden, want wat verstaan we onder 'iets' en 'niets'? Hierover kan veel geschreven worden, maar voor nu vat ik het even zo op: creativiteit is het vermogen om iets origineels te bedenken en/of uit te voeren, iets wat nog nooit eerder bedacht is en vernieuwend is.

Om iets te scheppen heeft een kunstenaar inspiratie nodig. Inspiratie kan vele gezichten hebben. Een kunstenaar kan bijvoorbeeld geïnspireerd worden doordat hij in aanraking komt met andere culturen, zoals Picasso. Hij reisde hiervoor af naar Afrika. Dat is terug te zien in één van zijn beroemdste schilderijen, *Les demoiselles d'Avignon*, waarop twee van die 'demoiselles' een Afrikaans masker dragen. Ook een heftige documentaire of een nieuwsbericht kan prikkelen en een idee doen ontspruiten. Daar

---

¹ Onder redactie van Theo de boer, Van Dale Pocketwoordenboek Nederlands, vijfde editie

draait het om bij creativiteit, die prikkel. Als mensen veranderen we telkens, we worden gevormd door de wereld om ons heen, door de prikkels waar we mee in aanraking komen. Waar Picasso vroeger naar Afrika afreisde, kunnen wij tegenwoordig, in een tijdperk van smartphones en tablets en smartwatches, op elk gewenst moment en op elke plek surfen op het wereldwijde web. De moderne bron van inspiratie.

Maar, hoe kunnen we onszelf blijven ontwikkelen in een wereld waarin onze toekomstige 'ik' resultaten op Google, Instagram en YouTube krijgt die berusten op keuzes van onze vroegere 'ik'? Want dat is hoe algoritmes werken, ze slaan data op en vormen op basis daarvan een profiel. Zo wordt er een idee gevormd over jouw persoonlijke voorkeuren, zoals je lievelingskleur of politieke voorkeuren en zelfs seksuele geaardheid. Met dat beeld over iemands persoonlijke 'ik', werken de algoritmes. Zij bepalen onder andere welke video's bij welke kijkers worden aanbevolen². Het gevolg is een nachtmerrieachtige situatie: vrouwen die het leuk vinden naar dramatische films met knappe mannen te kijken krijgen enkel nog films als 'Verliefd op Ibiza' of 'De Toscaanse bruiloft' te zien, autoliefhebbers worden overstelpt met foto's en filmpjes van hun favoriete auto's en technieknerds lezen enkel nog over de nieuwste innovaties op het gebied van smartphones. Ze komen allemaal enkel nog in aanraking met hun eigen interesses.

Dit hele principe lijkt op eerste gezicht vrij onschuldig. Want op het internet is inmiddels zoveel te vinden, dat het steeds moeilijker wordt om de bomen nog van het bos te onderscheiden. Bovendien is dat ook nog eens lang niet allemaal betrouwbaar sinds de intrede van 'fakenieuws'. Een beetje hulp in het oerwoud van filmpjes, informatie en foto's is eigenlijk wel handig. Want

---

² Naz Taha, YouTubers openhartig over hun burn-out: 'Het lukt me gewoon niet', Algemeen Dagblad, 22-10-2018

iedereen is vatbaar voor fakenieuws, blijkt uit een onderzoek van Amerikaans hoogleraar Elizabeth Loftus³.

Op het tweede gezicht blijken deze algoritmes toch iets minder onschuldig. Alleen al omdat het beeld dat gevormd wordt van iemand, over zijn of haar persoonlijke 'ik' enkel een beeld is. Dat algoritme baseert zich op onze aankopen, likes en dislikes. Hoewel zo'n algoritme, een wiskundige reeks, een enorme hoeveelheid data tot zijn beschikking heeft, mist er toch een stukje van het totaal plaatje. Niet zomaar een stukje. Want het kan per slot van rekening helemaal niet in onze constante stroom van gedachten en gevoelens kijken. Dat kunnen we enkel zelf en dat is wat kenmerkend is onze persoon.

Verder maken wij mensen, zeker jongeren, veel veranderingen door. Zo kan die vrouw die vroeger veel films keek waarin mannen als lustobject worden neergezet, die films inmiddels beu zijn en benieuwd zijn naar iets nieuws. Maar de films die zij te zien krijgt op Netflix zijn nog steeds gebaseerd op wat zij eerder keek, waardoor haar scherm nog steeds gevuld is met films waarin Jan Kooijman zijn buikspieren showt. En misschien is haar zoon die zo geïnteresseerd was in techniek inmiddels verliefd geworden, en heeft hij ontdekt dat er ook andere dingen zijn in het leven behalve de inhoud van de Mediamarkt.

Mensen zijn gemakkelijk te beïnvloeden en te manipuleren, zo bleek uit de onderzoeken van Loftus. En daarin spelen niet alleen onze likes en dislikes mee, maar ook andere factoren. Het kan dus gebeuren dat het beeld dat gevormd is over onze persoonlijke 'ik', door de algoritmes, niet geheel klopt of verouderd is. We krijgen aanbevelingen die niet passen onze

---

³ Maurice Timmermans, Deze Amerikaanse hoogleraar bewijst hoe manipuleerbaar ons geheugen is, De Volkskrant 14-12-2018

persoonlijke 'ik' en worden daardoor beïnvloed. Als dat het geval is, dan hebben algoritmes een groot negatief effect: mensen worden in hokjes geplaatst, waar ze niet binnen vallen. Vervolgens is het heel moeilijk om daar weer uit te komen. Dat maakt het moeilijk om iets origineels te bedenken en/of uit te voeren, iets wat nog nooit eerder bedacht is en vernieuwend is.

Dus kom ik nu zelf in de gevarenzone terecht. Om als creatieveling te blijven scheppen heb ik prikkels nodig. Want die prikkels zijn inspirerend voor kunstenaars. Zo liet Picasso zich inspireren op zijn reis naar Afrika en de cultuur van de mensen daar. Tegenwoordig hoef ik niet meer ver te reizen, mijn inspiratiebron draag ik haast altijd bij me, ik kan altijd surfen op internet. Maar, mijn inspiratiebron is beperkt, ik word beïnvloed door algoritmes voor mij bepalen wat ik te zien krijg. En tot overmaat van ramp baseren ze dat ook nog eens op een incomplete en onjuiste indruk van mijn persoonlijkheid. Daarmee wordt het voor mij steeds moeilijker om mijn tekenleraar en mijn ouders trots te maken, met mijn eigenschap creatief te zijn.

Sanne Breedveld

OSG West-Friesland

De strijd tegen de Facebookopa's

Sociale media, ze lijken wel infecties. Mensen krijgen er rare ideeën van, zoals het doordrammen van al die gender neutrale zoi, het cyberpesten en het ontwikkelen van de diverse 'challenges' die de afgelopen jaren het internet rondgingen, waarbij mensen werden gedreven tot het doen van verschrikkelijke dingen. Sociale media hebben al mensenlevens gekost en verwoesten tot op de dag van vandaag het leven van honderden andere mensen. Ik kan er toch niet mee leven dat ik in de trein voortaan als 'reiziger' word aangesproken, in plaats van als 'meneer' of 'mevrouw'? Wat een onzin, dat komt natuurlijk allemaal weer door die extreem linkse idioten op Facebook die elke week wel weer iets nieuws vinden om over te zeiken. Ruïneren ze eerst heel het Sinterklaasfeest omdat het zogenaamd racistisch zou zijn, en nu moeten we ineens ook nog een toilet gaan delen met transgenders.

De invloed van sociale media op de mensen in onze samenleving tegenwoordig is groot; dat valt zeker niet te ontkennen. Maar waarom wordt deze invloed altijd zo negatief in het nieuws gebracht, terwijl sociale media ook zo veel goeds met zich mee kunnen brengen? Wanneer de typisch Nederlandse 40-plusser zijn of haar tijd op Facebook besteedt, negatieve reacties achterlatend op berichten over de klimaatpijbelars en 'de homo's', is dat hetgeen dat je 's avonds in het 8-uur journaal ziet op NOS. Het bericht zelf krijgt nauwelijks aandacht. Er wordt hooguit in grote lijnen binnen dertig seconden verteld waar het over ging, gevolgd door vijf minuten lang het voorlezen van de negatieve reacties van de bittere bejaarden die niet tegen verandering kunnen.

Sociale media hebben voor een groot deel van de mensen, iedereen behalve diezelfde oude, bittere bejaarden van net, veel betekend. Het is namelijk nog steeds zo dat je, als je geen blanke, cisgender (lees: niet-transgender), heteroseksuele man bent, als minderwaardig wordt gezien in onze samenleving. Transgenders willen gewoon speciaal zijn, homo's zijn vies en vrouwen zijn er alleen maar om kinderen te baren. Volgens de oude, grijze mannetjes op Facebook tenminste. Kun je het ze kwalijk nemen? In hun tijd was het ook gewoon normaal om zo te denken. Maar nu niet meer, en de sociale media weten dat, en proberen mensen hiervan te overtuigen. Dat overtuigen gaat alleen niet zo makkelijk, als de Facebookopa's niet willen luisteren. Hun mening is de enige die telt, want naar de jeugd van tegenwoordig kun je niet luisteren; die weten toch niets.

Als een vrouw die op vrouwen valt, zijn sociale media voor mij een grote hulp geweest. Toen ik niet wist wat ik met mijzelf aan moest, wisten de sociale media dat wel. Op Google vond ik informatie die mij vertelde wat ik was, toen ik als twaalfjarig meisje niet bekend was met een andere term dan heteroseksueel. Ik wist niet dat je ook iets anders kon zijn; dat je niet hoefde te trouwen met een man, maar dat dat ook met een vrouw kon. Wanneer ik met niemand over mijn gedachten durfde praten, vond ik mijn plekje op sociale media. Op Twitter, om precies te zijn. Op Twitter waren meer mensen zoals ik, die niet alleen mij, maar ook elkaar vertelden dat het niet erg was om te zijn wie je bent. En mijn verhaal lijkt op het verhaal van duizenden anderen. Waar je in het echt niet over je geaardheid durfde te praten, kon je dat online wel. Het is niet erg om te zijn wie je bent, vertelde Twitter mij, terwijl ik op school overal om mij heen hoorde dat ik vies was. Op school werd, en wordt, mijn geaardheid als een scheldwoord gebruikt, en is er geen blokkeerknop die ik in kan drukken.

Sociale media hebben mijn gedachtegang beïnvloed op een manier waarop ik nooit had gedacht dat mogelijk was. Het heeft mij meer geleerd over de wereld dan school ooit zal kunnen. Op school leer je hoe je wiskundige problemen algebraïsch oplost; op Twitter leer ik hoe ik sociale vraagstukken oplos. Op school besteden we tijdens aardrijkskunde geen aandacht aan het redden van ons klimaat, maar besteden wij aandacht het uit ons hoofd leren van tientallen verschillende soorten stenen. Tijdens de geschiedenislessen staat Nederland centraal, terwijl wij maar zo'n klein stukje uitmaken van de aarde waarop wij leven. Sociale media hebben mij geleerd hoe ik kan deelnemen aan de strijd tegen klimaatverandering; ze hebben mij bijgepraat over de geschiedenis van racisme, waardoor ik nu weet dat Zwarte Piet wel degelijk een racistische achtergrond heeft.

Op sociale media komen mensen met verschillende meningen samen, die diepgaande discussies voeren en elkaar hun eigen meningen laten vormen, terwijl je op school maar te doen hebt met wat je leraren je vertellen. Er wordt maar één kant van een verhaal op jou overgebracht, en dat is de kant van het verhaal die getoetst wordt, dat is de kant van het verhaal die jij moet kennen. Ieder kind wordt beïnvloed, wanneer het maar één kant van een verhaal te horen krijgt. Waarom spreken wij dan niet over de invloed van een eenzijdige educatie op de mens, op vlakken die een minuscule rol spelen in het leven van een gemiddelde burger, zoals de kans dat Mandy achtereenvolgend drie rode knikkers uit een vaas pakt waar nog vijf andere kleuren ballen in zitten? Waarom zeuren wij alleen maar over de invloed van sociale media, die zogenaamd uitsluitend negatief is, terwijl sociale media een meerzijdige blik bieden op problemen waarmee de meeste mensen wél veel te maken hebben?

Leraren zijn niet de enige volwassenen die kinderen beïnvloeden. Ouders zijn misschien nog wel veel erger. Voor jongens worden geen rokjes en roze kleren gekocht, want rokjes zijn meisjeskleren en roze is een meisjeskleur. Meisjes mogen niet in bomen klimmen, want zij zijn minder sterk dan jongens. Constant worden we in hokjes geplaatst, en dat allemaal door de bestaande stereotypen die telkens weer worden doorgegeven van ouders op kinderen. Kinderen weten dan ook niet beter; ze nemen zomaar meningen van hun ouders over, zonder deze in twijfel te trekken, want mama en papa zijn al groot en wijs, en daar moet je naar luisteren. Papa en mama weten het beter, want zij hebben al meer meegemaakt. Mijn mening blijft op de achtergrond, want ik ben nog jong om mee te praten over wat er gebeurt in onze samenleving.

Het is natuurlijk niet gek dat ouders aan hun kinderen willen overdragen waar zij in geloven en waarvan zij vinden dat het juist is, en leraren vertellen de kinderen ook alleen maar waar zij voor hebben gestudeerd, maar het is wel gek dat wij hier niet over praten. Het zijn telkens maar weer de sociale media die zo slecht zijn voor de mens; nooit wordt er gepraat over de problemen die zich zo diep in onze samenleving hebben gevestigd dat het ons bijna niet meer opvalt. Alles wat er nu mis is in de maatschappij komt puur en alleen omdat mensen zo beïnvloed worden door sociale media. Als er geen sociale media waren geweest was alles geweldig geweest. Minder homo's, absoluut geen transgenders en al zeker geen vrouwen die denken dat ze gelijk zijn aan mannen. Het klinkt als de hemel voor de blanke, cisgender, heteroseksuele man, maar voor elke persoon die niet in dit hokje past brengen sociale media meer goeds dan slechts met zich mee. Bij deze is iedereen die niet welkom is in de hemel van de Facebookopa's welkom op mijn feestje in de hel. Laat via mijn

Facebookevenement even weten of je komt, en stuur je vrienden vooral ook een appje!

Megan Weijman

Hendrik Pierson College, Zetten

Oranje hesjes

Maandag: kleddernatte haren en een spijkbroek die nog nooit zo donker van kleur is geweest, het is weer zo'n dag. Alles zit tegen zelfs de wind. Fietsend door de stromende regen probeer ik niet te denken aan alles wat me vandaag nog te doen staat. Op school aangekomen blijken donkere kringen onder je ogen een nieuwe trend te zijn, ik ben bijdetijds. Na een dag vol met essays en mondelingen probeer ik nog een stukje hard te lopen, voordat ik gymles moet geven aan kinderen van de basisschool. De laatste uurtjes van de dag weer met mijn neus in de boeken om die eminente cijfers te onderhouden. Alles met een doel: toegelaten worden tot numerus fixus studie Geneeskunde. Je zo interessant en geoccupeerd mogelijk te presenteren aan de universiteit, in de hoop bij de beste 30% van de aanmelding te horen.

We scheppen zo veel mogelijk hooi op onze vork. Met de gedachte dat een grotere hoeveelheid hooi een steviger fundament kan vormen voor ons 'perfecte' leven. Een doel waarvan we ons allemaal bewust zijn nooit te gaan halen, maar dat doet ons weinig. Sterker nog we leggen de lat alleen maar hoger. Dagelijks vergelijken we onszelf met collega's, klasgenoten en influencers op sociale media. Ongewilde jaloezie of juist ongeremde gedrevenheid komt in ons naar boven. Langzaam voeren we, jij en ik, de prestatiedruk onder jongeren op.

Gele hesjes demonstreren tegen de hoge druk op levensonderhoud voor een hedendaagse burger. Deze groep bestaat veelal uit volwassen activisten die met name last hebben van een financiële pressie. Onder scholieren en studenten bestaat dus ook een hevige druk met betrekking op het bestaan. Oudere generaties onderschatten dit regelmatig. Uitspraken als 'millennials en de generatie Z'ers weten niet wat het betekent om de handen uit de

mouwen te steken, ze worden gepamperd' komen steeds vaker voor. Echter, de prestatiedruk is wel degelijk een zorgwekkend probleem. Inmiddels heeft één op de drie studenten een verhoogde kans op psychische klachten zoals burn-outs en depressiviteit. Onder de gewone beroepsbevolking is deze druk ongeveer twee keer zo klein. Studenten hebben namelijk niet enkel last van druk op financieel gebied door bijvoorbeeld het leenstelsel. De prestatiedruk onder jongeren bestaat uit veel meer componenten. In te delen op educatief, financieel en sociaal gebied.

Altijd en overal beschikbaar zijn om onze sociale status op peil te houden. Eigenlijk is het een soort verslaving. Afkicken? Daar doen we niet aan. Integendeel we voeden het monster dat sociale media heet. Wij zijn tenslotte degenen die dat mobiele telefoontje naast ons bed neerleggen. 'ping', een WhatsAppje, terwijl we eigenlijk willen slapen checken we toch nog even wie de afzender is. Zonder dat we ons er werkelijk bewust van zijn, hebben we een kwartier later alweer een handvol post van de Kardashians geliket en drie keer het nummer 'Arcade', de Nederlandse inzending voor het songfestival, beluisterd. De rest van de nacht doen we geen oog meer dicht. Of ja, misschien om een uur of drie terwijl de wekker alweer om zes uur gaat. We weten allemaal zo goed hoe belangrijk slaap is, maar toch onderschatten we het meer dan ooit tevoren. Het blauwe licht tast onze biologische klok aan en we gaan minder goed in ons vel zitten. Toch bewandelen we telkens dezelfde route met als eindbestemming eventuele zelfvernietiging.

Als kers op de taart verlangen we van onszelf om in staat te zijn deze sociale status te kunnen waarborgen naast alle andere verwachtingen die we waar willen maken. Uitdaging is natuurlijk belangrijk, maar de spanning loopt

inmiddels erg hoog op. Zo veel mogelijk extra curricula passen en meten we in onze dagelijkse plannings. Niet eens zo zeer om aan andermans verwachtingen te voldoen, maar om ook tevreden te zijn met onze eigen prestaties. Opmerkelijk is eigenlijk wel dat we geen hulp accepteren. Zodra we vastlopen horen we hulp te zoeken, maar daar schamen we ons om een of andere reden voor. Terwijl de lasten op onze schouders juist lichter worden als we het delen met elkaar. Dat delen lijkt misschien heel moeilijk, maar als je erover nadenkt we doen het al elke dag al op sociale media. We moeten het alleen van elkaar accepteren dat we niet enkel alle pracht en praal in ons leven delen, maar ook de minder mooie kant.

Al met al is en blijft het erg lastig om deze druk onder jongeren weg te nemen. Wel zouden we aan elkaar kunnen laten zien dat het zogenaamde 'perfecte' plaatje helemaal geen verplichting is. Als we bijvoorbeeld met zijn allen een keer op de fiets, in de stromende regen met een oranje hesje aan naar school gaan. Niet om aandacht te trekken van de overheid zoals de beweging van de gele hesjes, maar om aan elkaar te laten zien dat het heel menselijk is om grenzen hebben. Deze simpele handeling zou de prestatiedruk al enigszins kunnen verlagen.

Suzan Klijnjan

Hondsrug College, Emmen

Dagboek van een gameverslaafde

“Mijn ouders behoren tot de 40 procent⁴, wat betekent dat er een heel aantal kinderen is zoals ik. Kinderen wiens ouders zich zorgen maken om het ‘verslavende karakter’ van gamen en de invloed daarvan. Mijn ouders, als deel van die 40 procent, praten met andere ouders over gamen alsof het één of andere ziekte is, een aandoening. Maar dan denk ik: waarom die ophef? Wat is er zo erg aan gamen? Zo ingrijpend is het toch niet?

Deze vragen stelde ik mijn moeder. In plaats van dat ze me een antwoord gaf, stelde ze een aantal vragen terug: ‘Toen jij vanmiddag wegfietste van school, heb je toen gedag gezegd tegen je medeleerlingen? En praat jij eigenlijk wel met je klasgenoten?’ Ik voelde me genoodzaakt om een beeld te schetsen van hoe zo’n gesprek met mijn klasgenoten in de pauze gaat. Het gaat als volgt: ik ga naast iemand zitten op een bankje op het schoolplein. En alsof dit niet al sociaal genoeg is, probeer ik ook nog een gesprek te beginnen. Ik vertel waar ik het liefst over vertel en vraag naar de ervaringen van de ander. Meestal krijg ik dan een vaag antwoord. Ik probeer mezelf te verduidelijken door de regels van het spel uit te leggen. ‘Ik speel geen Fortnite,’ zegt die ander dan. Nou, wat mij betreft is het gesprek met deze woorden afgelopen en dan sta ik op om ergens anders mijn lunch op te eten. ‘Kijk, dit vind ik nou een goed voorbeeld van een situatie waarin jouw gameverslaving negatieve gevolgen heeft voor jouw sociale gedrag,’ zei mijn moeder, enigszins verontwaardigd over mijn situatieschets. ‘Ook zegt de WHO dat het bij gameverslaving gaat om de mate waarin gamegedrag alledaagse interesses en activiteiten overheerst. Dit is nou precies wat er bij

---

⁴ Naar: onderzoek van DVJ Insights, in opdracht van RTL Nieuws

jou aan de hand is, je weet niet eens meer hoe je een normaal gesprekje moet voeren met leeftijdsgenoten!’

Mijn antwoord hierop was dat ik denk dat het voorbarig en overdreven is om bij mij te spreken van een gameverslaving. Onderzoek van de universiteit van Amsterdam heeft uitgewezen dat er maar 2 procent van de jongeren is die daadwerkelijk afwijkend gamegedrag vertoont. Fortnite moet wel heel slim in elkaar zitten, willen ze mij onbewust verslaafd gemaakt hebben. ‘Maar dat is dus ook zo,’ antwoordde mijn moeder. ‘Ik las het laatst nog. Jeugdarts Jeanne-Marie Hament zei dat het spel zo slim in elkaar zit dat kinderen er echt in worden getrokken. Het gebeurt zonder dat je het doorhebt!’

‘Maar is dat dan zo erg? Net zei je nog dat mijn sociale gedrag eraan onderdoor gaat. Terwijl ik in Fortnite juist alleen maar sociaal bezig ben! Ik vorm een duo met een andere speler en we geven elkaar voortdurend aanwijzingen. Je moet supergoed kunnen samenwerken om andere teams te kunnen verslaan, want je wilt natuurlijk winnen, daar gaat het om... En daarbij moet je natuurlijk goed kunnen communiceren. Ik speel vaak met spelers die niet Nederlands zijn. Dan moet je goed Engels kunnen om toch nog goed samen te werken. Dus zelfs mijn Engels wordt verbeterd door Fortnite!’⁵

‘Maar de sociale vaardigheden die jij in Fortnite leert, daar heb je niks aan in het echte leven,’ begon mijn moeder weer, ‘want samenwerken om een vijand te verslaan is niet vergelijkbaar met het voeren van een alledaags gesprekje op het schoolplein. Terwijl je nu juist in de fase van je leven zit waarin je moet leren socializen! Het is oké om daar nu moeite mee te hebben, maar op een gegeven moment moet je dit echt gaan kunnen.

---

⁵ Naar: de Volkskrant, artikel “Ouders moeten hun houding over gamen aanpassen”

Het is niet de bedoeling dat jij straks volwassen wordt en dat je leven dan om gamen draait, waardoor al je sociale contacten alleen maar via de computer lopen. Dat klinkt toch niet als een leven dat je wilt leiden?

Ik moet zeggen, dat vond ik een lastige vraag. Want nee, dat klinkt inderdaad niet als een ideaal leven. Ik denk dat dit dan ook een vrij overdreven situatie is, alleen maar online contact, maar ik snap het idee erachter.

Maar is het 'echte leven' dan zoveel beter? Daar ben ik onderdeel van een groep. Eén van de mensen, één van de leerlingen. Terwijl in Fortnite? Daar ben ik belangrijk. Daar werk ik samen en weet ik precies wat ik moet doen. En het is misschien niet altijd even gezellig om achter een laptop te zitten, maar ik word er wel gelukkig van. En dat is eigenlijk best deprimerend. Want gamen is niet alleen leuk, het is ook een goede manier om het 'echte leven' te ontvluchten. Ik denk dat ik niet alleen voor mezelf spreek als ik zeg dat het fijn is om af en toe iemand anders te zijn. Maar dit leek me niet handig om tegen mijn moeder te zeggen, ik denk dat ze dit lastig zou vinden."

Maar is dit geen gemiste kans? Gesprekken vergelijkbaar met die in het huis van deze gamer worden vaak gevoerd. Maar wanneer de genoemde 40 procent van de ouders zich zorgen maakt om de eventueel slechte invloed van gamen, stellen zij zichzelf dan wel de goede vraag? Wanneer kinderen zich verschuilen achter een laptop om Fortnite te spelen, is de eerste reactie van ouders vaak om ze daar achter vandaan te trekken, hoe veel moeite dat ook kan kosten. Daarmee komen ouders steeds verder van hun kind af te staan.

Ik denk dat dit een typisch geval is van verstrikt raken in de gevolgen van een probleem en vergeten dat er ook nog sprake is van een oorzaak. Want

kinderen worden niet alleen beïnvloed, ze laten zich ook beïnvloeden. Dus wanneer een kind liever een personage in Fortnite is dan zichzelf, is dat dan niet waar we het over moeten hebben?

Yenti Luijmes

Montessori College, Nijmegen

Een *ongelofelijke* gebeurtenis

Je zit lekker op Instagram te scrollen en te liken, te swipen en te commenten. Lekker ontspannen aan tafel, maar dan zie je op eens iets. Donald Trump, de president van de Verenigde Staten, heeft drugsbaronnen in Mexico gesteund om immigranten die over de grens proberen te gaan óm te leggen! Het lijkt *bijna* ongeloofwaardig, maar toch neem je het, tegen beter weten in, klakkeloos aan. Je laat het enthousiast aan je vrienden zien. Geschokt reageren ze: ‘Hoe durft hij!’ Je besluit het dus maar op je facebookpagina te plaatsen. Je ziet nog even een advertentie: ‘Viruses on your computer? It is more likely than you think.’ Je negeert de advertentie en plaatst je bericht. Jouw volgers hebben toch ook het recht om dit nieuws te weten?

Helaas, die Instagrampagina met 100k volgers waar jij dit *ongelofelijke* nieuws vandaan hebt gehaald, blijkt zo’n anti-Trump account te zijn. Je hebt nu officieel nepnieuws verspreid. Nu denkt ook jouw oma dat Trump immigranten vermoord. Allemaal door jouw goedgelovigheid. Jij bent helaas niet de enige die goedgelovig is. Heel veel sociale media-gebruikers laten deze lucratieve bezigheid groeien. Nepnieuwssites schieten als paddenstoelen uit de grond. Alles voor likes en volgers, am I right?

Waar vroeger, aan het begin van het tijdperk van het internet, nog het journaal werd gekeken, zijn het nu de internetpagina’s die hoogtij vieren. 57% van de pubers kijkt niet meer dagelijks televisie, laat staan dat ze nog het journaal kijken.⁶ Zoiets ouderwets? Geef mij maar YouTube, veel leuker. De toekomstige stemmers en politici, dokters en wetenschappers, halen hun nieuws van YouTube. Een platform dat geplaagd wordt door nepnieuws zoals een illegale site door virussen wordt geplaagd. Misschien

---

⁶ Bezemer, M. (2018) “YouTube beïnvloedt jonge kijker met succes”, Trouw

kom je wel een filmpje tegen over Geert Wilders die in het leger had gezeten. In zijn super stoere outfit verdedigt hij Nederland tegen IS en de Taliban in Syrië en Afghanistan. Geloof je dit filmpje? Waarschijnlijk niet, het is té vergezocht, maar er is nog een ander gevaar, ook als je het niet gelooft.

Je hoeft nepnieuws namelijk helemaal niet te geloven om erdoor te worden beïnvloed.⁷ Als je een filmpje hebt gezien over een stoere Geert Wilders die Nederland verdedigt tegen terroristen, zal dit je altijd bijblijven. De volgende keer dat je naar een van zijn vele debatten kijkt over de Islam, blijft dat beeld van die dappere soldaat in je achterhoofd spoken. Hoewel je je tot het uiterste verzet om het beeld uit je hoofd te bannen, blijft het toch in je achterhoofd rondspoken. Je luistert beter naar wat hij zegt en uiteindelijk, *uiteindelijk*, zal je het misschien wel met hem eens worden.

Niet alleen nepnieuws, ook het verlangen naar likes en volgers is gevaarlijk. ‘Je zult niet geloven...’ en ‘Kijk eens wat Trump nu weer heeft gedaan’ zijn dagelijkse kost op het internet. Tuurlijk, het is technisch gezien geen nepnieuws, maar toch is dit nieuws niet bepaald van een goede kwaliteit. Het is vaak eenzijdig en overdreven. Alles voor de sensatie waar lezers zo wanhopig naar verlangen. Het échte nieuws van écht goede kranten en sites, zal niet meer gelezen worden. Nee, het moet sensationeel zijn en dat zijn die ‘saaie’ debatten van de Eerste Kamerverkiezingen gewoonweg niet. Mensen lezen veel liever over het nieuwe vriendje van Ariana Grande of wat Thierry Baudet nú weer heeft gezegd over klimaatverandering.

Daar kunnen de fatsoenlijke kranten niet tegenop. Clickbaitsites hebben twee keer zo veel activiteit, vergeleken met die fatsoenlijke kranten, zoals

---

⁷ Timmermans, M. (2018) “Deze Amerikaanse hoogleraar bewijst hoe manipuleerbaar ons geheugen is”, de Volkskrant

de NRC en zelfs vergeleken met GeenStijl.⁸ In een wanhopige poging om lezers te behouden besluiten kranten de kwaliteit van hun onderzoeksjournalistiek overboord te gooien. Kijk maar naar het slotdebat voor de Eerste Kamerverkiezingen. Waar ging het nieuws over? Niet over de inhoud van de debatten, maar over die black-out van Mark Rutte. Op het journaal, in de Trouw, in de Volkskrant, overal hebben ze het erover. Nee, wat er is gezegd in het debat boeit ze niet, het gaat ze om de *sensatie*, de *spanning*. De rest? Wat boeit dat nou iemand.

Nepnieuws en sensatiedrang. Gevaarlijk; niet alleen voor mensen die het geloven, maar ook voor mensen die het niet geloven. Geert Wilders in zijn stoere legeruniform zal je namelijk voor de rest van je leven bijblijven. Sensatiedrang is ook een gevaar. Mensen lezen liever iets over het nieuwe vriendje van Ariana Grande dan over de Eerste Kamerverkiezingen, dus zeg maar dag journalistiek en hallo clickbait.

Fake news, in my feed? It is more likely than you think.

Ivar van Brink

Christelijk Lyceum Apeldoorn

---

⁸ Keulemans, M. (2019) "Pulp bereikt op Facebook meer mensen dan berichten van reguliere media, blijkt uit onderzoek van Leidse wetenschappers, de Volkskrant

Kritisch op kamillethee

In de 21^e eeuw zijn we kritischer dan ooit. Op ons werk is geen enkel voorstel goed genoeg en de opbrengst is nooit voldoende. Kinderen wordt aangeleerd om niet tevreden te zijn als ze lager dan een acht scoren. En geen enkele politicus doet het zoals jij het zou doen, dus ze doen het allemaal verkeerd. Het lijkt wel alsof we overal kritischer op zijn geworden. Overal? Nee, dat zeker niet. In een bomvol leven hebben we namelijk ook wel eens een plek nodig waar we niet constant kritisch hoeven te zijn. En laat dat nu de plek zijn waar dit het meest genoodzaakt is.

De sociale media zijn in de afgelopen decennia een beduidend grotere rol gaan spelen in ons leven. Vele aspecten in ons leven zijn compleet verwickeld in de vernieuwde technologie, waardoor we haast niet meer zonder kunnen. Je werk is afhankelijk van media: het meeste contact gaat via e-mail en je collega's zijn stuk voor stuk binnengebracht via LinkedIn. Je sociale leven onderhouden zonder sociale media is nagenoeg ondoenbaar. Je leven is tenslotte zo ontzettend druk, dat je echt geen tijd overhoudt om nog met andere mensen te gaan praten. Maar goed, elkaar zo nu en dan een berichtje sturen is nog te accepteren. En je agenda is al zo vol, daar passen echt geen verjaardagen meer bij. Gelukkig komt Facebook je te hulp met een reminder als je vriend jarig is. Twee zinnen en tien smileys verder en je bent er weer een jaar vanaf. Het cadeautje krijgt hij volgend jaar wel.

Daarnaast worden de sociale media langzaamaan één van onze weinige bronnen van nieuwsberichten. De televisie wordt niet vaak meer gebruikt, want voor vermaak heb je Netflix. Nieuwsuitzendingen worden dan ook steeds minder populair. En waarom zou je moeite doen om het nieuws te volgen? Het wordt je tenslotte toegeworpen als je 's ochtends naast je granulamuesli je Instagram even checkt. Van 's morgens vroeg tot 's avonds

laat worden we overspoeld met een aanhoudende informatiestroom. Hierdoor wordt het steeds lastiger om te selecteren wat je belangrijk vindt en, wellicht nog relevanter, wat er van al deze informatie klopt.

We worden steeds minder kritisch. Heel de dag wordt er ons een grote lading nieuws voorgeschoteld, of dat we dat nu willen of niet. Om in deze overspoeling constant te filteren wat er nu wel of niet klopt, zou ontzettend vermoeiend zijn. En aangezien ons leven al zo bomvol zit, is er niet veel energie meer over om daar nog inspanning voor te leveren. En op deze manier zijn we ontzettend kwetsbaar voor het stukje informatie op sociale media wat niet waar is. Aangezien we zo druk zijn en onze tijd op een goede manier willen besteden, willen we graag dingen bekijken en lezen die ons daadwerkelijk interesseren. Een aanrijding op de A27? Tja, dat gebeurt dagelijks. Moeten ze maar beter opletten. Maar een onbekende bron vertelt ons dat het slachtoffer de man was van de ex van Guus Meeuwis. Meeuwis heeft een persoon ingehuurd om dit ongeluk te veroorzaken. En een andere bron vertelde ons zelfs dat deze ingehuurde persoon een affaire zou hebben met de zus van Meeuwis. En daar willen we onze kostbare tijd wel aan besteden. 1-0 voor de clickbaitsites, die gemiddeld dubbel zo veel bezoekers krijgen als erkende nieuwswebsites die zich houden aan bepaalde kwaliteitseisen. We krijgen echter snel de indruk dat het met ons nog niet zo slecht gesteld is. Nee, zoiets geloven alleen domme mensen. Als je even logisch nadenkt is dit te bizar om te geloven. Zoiets heeft toch geen effect op je, wie gelooft zoiets nu? En inderdaad, niet iedereen zal geloven dat je door middel van het drinken van kamillethee je leven met tien jaar verlengt. Maar dit soort nieuws heeft niet helemaal geen effect, hoe sterk je er ook van overtuigd bent dat het nep is. Als je de volgende dag onschuldig door de Albert Heijn loopt en ziet dat de kamillethee in de aanbieding is, kan het zomaar zijn dat dat rare bericht weer door je hoofd schiet. Je weet

dat het nep is, maar het blijft in je geheugen hangen. Ons geheugen is zelfs zo manipuleerbaar, dat we nepnieuws op zo'n manier blijven herinneren dat we er later aan terug kunnen denken met de gedachte dat het echt waar is.

Nu men steeds meer gaat realiseren hoeveel junk er op het internet circuleert, wordt men ook steeds angstiger voor sociale media. We komen er steeds meer achter dat de sociale media al onze gegevens waarschijnlijk al hebben, zonder dat we dat doorhebben. We worden steeds huiveriger om gebruik te maken van sociale media, maar we zitten er wel aan vast. We kunnen niet meer zonder. De kwaliteitseisen van de internetgebruiker worden steeds hoger. Dat wil zeggen dat bepaald nieuws wel heel boeiend moet zijn, voor we er ons in verdiepen. Daardoor wordt heel veel nieuws in sterke mate overdreven, om zo maar de aandacht te trekken. Een andere manier om publiek te trekken is er niet. Mensen die hun carrière op het internet gebaseerd hebben, beginnen deze druk dan ook steeds meer te ervaren. Zo zijn er meerdere YouTubers te vinden die even afstand hebben genomen van het bijdragen aan de constante informatiestroom, aangezien de druk te groot werd. De druk om constant te presteren, om te worden geaccepteerd bij een ondenkbaar groot publiek.

Het blijkt dat we kritisch zijn wat betreft onze tijdsbesteding, we schenken enkel aandacht aan iets wat ons daadwerkelijk intrigeert. Maar dit vervolgens toetsen aan bepaalde simpele vragen zoals: "klopt dit wel?", "is dit wel echt?" en "is dit wel bevorderlijk voor mij en de persoon die dit heeft gemaakt?" Dat blijkt voor ons nog behoorlijk moeilijk te zijn. We zijn tegenwoordig vaak kritisch op dingen die af en toe wel wat minder kritiek verdienen. In plaats van gefocust zijn op minimale oneffenheden die er in vele gevallen niet toe doen, laten we wat meer kritiek schenken aan het

internet dat ons iedere dag beïnvloedt met haar stromen aan informatie. Zo kan je wellicht je eerst laten informeren door je huisarts voordat je naar de supermarkt rent om een dozijn avocado's te kopen, in de hoop dat de uitslag op je schouder daardoor weggaat voor het bikiniseizoen.

Corinde de Vries

Gomarus Scholengemeenschap, Gorinchem

Invloed is een kwestie van geven en nemen

Invloed is iets wat iedereen in het dagelijks leven wel tegenkomt. Door dit fenomeen worden we allen vastgepakt en nooit helemaal losgelaten. Als een zonnestraal die neerdaalt uit de hemel, de aarde raakt, weerkaatst en op die manier zonlicht over de hele omgeving verspreidt, zo daalt invloed van ons allemaal op de samenleving neer, weerkaatst deze en verspreidt deze zodoende haar invloed over de hele omgeving. Karakters worden gevormd door de invloed van anderen, waardoor die karakters zelf vervolgens weer invloed uitoefenen op hun naaste omgeving. Invloed is als het stokje in een eeuwigdurende estafette, dat alsmaar van persoon tot persoon wordt doorgegeven.

Niemand ontkomt aan dit gegeven: iedereen beïnvloedt en iedereen wordt beïnvloed. Zie het als een rij dominosteentjes, waarin het eerste steentje omgeduwd moet worden, om vervolgens de rest van de rij om te gooien. Dit eerste steentje werd extern beïnvloed, waardoor deze omviel. De overige steentjes vielen om, door de val van de eerste. Daaruit kunnen we opmaken dat de koploper eerst beïnvloed moet worden, voordat deze de rest kan beïnvloeden. Een voorbeeld hiervan is de invloed van YouTubers. Op een dag kwam iemand op het idee om YouTube-filmpjes te produceren. Dit idee is ontstaan door externe prikkels, zoals andere actieve YouTubers die als inspiratie hebben gediend of door de wens om uit een hobby een succesvolle carrière te kunnen maken. Je kan dus zeggen dat deze persoon beïnvloed werd door andere factoren, die ertoe hebben geleid dat diegene ook daadwerkelijk heeft besloten om een YouTube-kanaal te starten. Vanaf het moment dat deze YouTuber succesvol werd, kreeg deze een veel groter draagvlak. Kijkers werden bewust en onbewust beïnvloed door de succesverhalen van die persoon. Producten die door de invloedrijke

YouTuber werden aangeprezen, werden ook gekocht door zijn volgers, routines werden overgenomen en deze persoon werd stukje bij beetje door zijn volgers op een voetstuk geplaatst. Sommige volgers werden onbewust beïnvloed en hadden dus geen idee dat de YouTuber hen met opzet gesponsorde producten toonde, andere volgers werden bewust beïnvloed en kregen de ambitie om zelf ook een populair kanaal te starten, zodat ze benaderd zouden worden door sponsors. (Esther Rozendaal, communicatiewetenschapper Radboud Universiteit)

De invloed die door hooggeplaatste personen op hun achterban wordt uitgeoefend, hoeft echter niet per definitie negatief te zijn. Er kan ook een podium gegeven worden aan problemen, vertrouwelijke zaken of aspecten uit het leven waar tot nog toe een taboe op lag. Om nog maar even dat YouTube-voorbeeld aan te halen: er zijn zat YouTubers die juist gebruik maken van hun spotlight om menselijkheid aan de wereld te laten zien. Bibi Breijman bijvoorbeeld, die als fulltime YouTuber te kampen had met oververmoeidheid en werkstress, heeft hier een open en emotionele video over gemaakt. In dit filmpje zegt ze onder andere dat ze van haar psycholoog moet leren om zelf de baas over haar leven te zijn en niet het bezit van haar volgers te zijn. Ook Rutger Vink, groots Nederlands vlogger, heeft onlangs besloten om op de rem te trappen. In een video op Instagram liet hij aan zijn volgers weten dat hij tijdelijk geen video's meer op YouTube zal uploaden, omdat het hem even niet meer lukte. Daarnaast zijn er verschillende YouTubers, zowel uit Nederland als uit andere delen van de wereld, die in hun filmpjes praten over stress, depressie of andere psychische stoornissen. (Naz Taha, AD) Deze mensen nemen dus hun verantwoordelijkheid door aan hun volgers te laten zien dat het leven niet alleen maar over rozengeur en maneschijn gaat. De invloed die zij hebben,

gebruiken ze om te laten zien dat het meer dan normaal is om gewoonweg mens te zijn.

Er ligt helaas slechts een dunne grens tussen positieve- en negatieve invloed. De valkuil die men ondervindt wat betreft negatieve invloed, is de goedgelovigheid van mensen. Tegenwoordig komen er allerlei varianten van nepnieuws voorbij, vooral op het internet. Naar deze *misinformation*, oftewel de Engelse term voor het verschaffen van de verkeerde informatie, is onlangs wetenschappelijk onderzoek geweest. Daaruit blijkt dat eigenlijk iedereen zeer vatbaar is voor nepnieuws, zelfs mensen die gezegend zijn met een fotografisch geheugen. (Maurice Timmermans, Volkskrant) Het is voor de hand liggend dat nepnieuws behoorlijk wat tumult kan veroorzaken. Mensen kunnen namelijk op het verkeerde been worden gezet door bewerkte foto's of door nieuwsberichten met foutieve informatie. Een voorbeeld hiervan is de situatie die zich reeds heeft voorgedaan, waarin de website ViraalVandaag een filmpje van een bijna-aanrijding van de Groningse website Sikkom.nl opnieuw heeft gepubliceerd. Deze handeling an sich lijkt misschien onschuldig, maar ViraalVandaag had nog wat extra informatie aan het filmpje toegevoegd. Deze website had bij de publicatie van de video de leugen geplaatst dat de wegpiraat uit het filmpje een Marokkaan was. Alhoewel dit niet het geval was, kan deze vorm van nepnieuws een enorm publiek in de illusie laten leven dat het ongeluk de schuld van een Marokkaan was, waardoor men de indruk kan krijgen dat ViraalVandaag bewust scepticisme jegens Marokkanen probeerde te creëren. Op die manier wordt het publiek dusdanig met een vooroordeel beïnvloed, dat dit negatieve uitwerkingen voor bepaalde groepen mensen kan hebben.

Men wordt niet alleen door personen beïnvloed, maar ook door andere dingen uit de omgeving. Games hebben vandaag de dag een enorme invloed op jongeren. Volgens de World Health Organization vormt een gameverslaving een officieel gezondheidsrisico. Anderzijds blijkt wel dat jongeren door te gamen veel hedendaagse eigenschappen ontwikkelen, zoals het vermogen om goed samen te werken, te communiceren en andere talen te spreken. Daarnaast blijkt dat de kans op het ontwikkelen van een gameverslaving zeer gering is, waardoor de positieve invloed van gamen groter oogt dan de negatieve invloed. (Mirjam Baars, Volkskrant) In die zin is invloed tevens vrij subjectief, aangezien het enkel een kwestie van perspectief is om te bepalen of de invloed die op de massa wordt uitgeoefend positief of negatief is. Het beïnvloeden van anderen of het beïnvloed worden door anderen zal altijd verschillende kanten kennen. Iedereen heeft een bepaalde mate van invloed die hij uitdraagt naar anderen. De vraag is dus ook niet of iemand wel invloed heeft, de vraag is of iemand op de juiste manier met die invloed omgaat.

Invloed is als de oogkleppen van een paard, die het beestje de goede richting op sturen. De oogkleppen kunnen je bijsturen om ervoor te zorgen dat je de goede kant opgaat, maar ze vernauwen wel je horizon. Daarom is het belangrijk om te weten wanneer het goed is om die oogkleppen op te zetten en wanneer het goed is om ze weer af te doen. Invloed hebben is niet het einddoel, maar invloed hebben en beïnvloed worden kunnen middelen zijn om je doel te bereiken. Vrijheid en verantwoordelijkheid wandelen hand in hand, dus is het belangrijk om de vrijheid die we kennen waarmee we kunnen beïnvloeden en beïnvloed kunnen worden, in toom te houden met de verantwoordelijkheid om het juiste te doen met onze invloed en er op de goede manier mee om te gaan. Beïnvloeden of beïnvloed worden?

Hoe je het ook wendt of keert: uiteindelijk zal invloed altijd een kwestie van geven en nemen blijven.

Lisa Wiggers

Etty Hillesum Lyceum, Deventer

Het valt allemaal wel mee

Herinnert u zich de Patatgeneratie nog? De laatste generatie die weet hoe het is om in een telefoonsel te moeten bellen. Om verslaafd te raken aan de gloednieuwe eerste soapserie van Nederland; *Goede Tijden Slechte Tijden*, die overigens te zien was op de net zo nieuwe zender RTL4. Om je postzegels –voor je zelfgeschreven brieven of ansichtkaart- nog bij het postkantoor te halen in plaats van gewoon in de supermarkt. Maar, en dat mogen we niet vergeten, het is ook de generatie die direct uit school met de vriendengroep naar de dichtstbijzijnde snackbar zou rijden om zich daar vervolgens de hele middag zo vol te eten met patat dat het avondeten van thuis er niet meer bij past. Tot slot van rekening wordt er door de ouders ook nog verwend met het lievelingstoetje –wat er natuurlijk wel in gaat- want “het gaat zo goed op school”. Tegenwoordig is deze generatie volwassen geworden en is er niks meer van alle porties patat en lievelingstoetjes te zien om nog maar te zwijgen van eventuele sporen die al dat verwennen achtergelaten zou moeten hebben, alle discussie bleek onnodig. Is dit niet precies wat er nu gaande is met de ‘internetgeneratie’? Deze moderne problemengeneratie zou te veel worden beïnvloed door onder andere alle sociale media, net zoals de Patatgeneratie werd beïnvloed door hun omgeving. Is dat grote probleem zoals wij dat tegenwoordig zien eigenlijk wel echt zo’n groot probleem?

Grote pulpsites zoals Ongelofelijk plaatsten vaker dan je lief is juicy berichten op het internet zoals: ‘Agent in Rotterdam leert relschopper het op de harde manier’ of zogenaamde life-hacks als ‘Dit is de beste manier om je autoruit binnen enkele seconden schoon te maken’. Berichten die misschien wel gelijk op jouw beeldscherm verschijnen en je zo beïnvloeden. Want zeg nou eerlijk, bijna iedereen wordt wel eens verleid om zo’n

berichtje te lezen. Net zoiets als dat de Patatgeneratie eigenlijk ook wel wist dat al dat ronghangen bij de snackbar niet gezond was, ze trokken zich er alleen niks van aan. Zoveel invloed op je gedrag hebben die pulpsites niet. Het geeft je zelfs weer een gespreksonderwerp op die verplichte familiedag.

Aan de andere kant is meerdere malen bewezen dat ons brein behoorlijk manipuleerbaar en feilbaar is. De Amerikaanse geheugengoeroe Elizabeth Loftus (74) staat erom bekend dat ze proefpersonen vrijwel alles wijs kan maken. Een goede twee tiental jaren geleden deed ze een experiment waarin ze proefpersonen voor de gek hield met getrukeerde foto's of achter hun rug om familieleden aanspoorde om een verzonnen verhaal te bevestigen. Verhalen zoals een ballonvlucht die het proefpersoon vroeger gemaakt zou hebben of dat ze verdwaald waren in de supermarkt. Hoewel deze gebeurtenissen nooit hebben plaats gevonden geloofden de proefpersoon het en konden ze er zelfs een gevoel bij voelen. Hiermee bewees Loftus hoe feilbaar en manipuleerbaar het geheugen is *(Timmermans, M. ,14 december 2018, de Volkskrant)*.

Dit fictieve geheugen dat we zelf vormen in ons hoofd kan tot gevolg hebben dat we nepnieuws sneller geloven en ons daardoor laten beïnvloeden. Het is goed mogelijk dat onze hersenen van verhalen zoals 'Herten Oostvaardersplassen met bommen afgeslacht' en 'Paardenbloemthee honderd keer effectiever dan chemotherapie' een eigen waarheid gaan maken. Hoewel ik niks op dit onderzoek aan te merken heb -ik maakte haar een tijdje terug wijs dat de paashaas nog bestond en dat geloofde ze, mijn zusje is 13- denk ik dat we de waarde ervan aan het overschatten zijn. Als we immers onze rationele hersenen zouden gebruiken is ieder gezond mens in staat om de waarheid van de leugen te

scheiden. Zou al die ophef over media invloed niet ontkracht worden als we simpelweg onze hersenen zouden gebruiken?

“Toen ik zo oud waren als jij had ik niet eens onbeperkt toegang tot het internet, hoor”. Nee, dat klopt. Dat was ook niet noodzakelijk want er werd toch alleen maar rondgehangen bij de snackbar en de spelcomputertjes hadden geen internet nodig om te kunnen functioneren. Zolang de batterij vol was, werd er overal gespeeld. Dat is niks nieuws in vergelijking met vandaag dus. Toch hebben de volwassenen van nu geen positief woord over voor de moderne ontwikkeling. Het leuke is, is dat ze er zelf volop gebruik van maken. Even snel het wereldnieuws checken voordat ze naar bed gaan. Op weg naar werk alvast een paar telefoontjes plegen. Online de boodschappen doen. Nog zoiets: het Netflix account waar je kleine broertje zolang om gezeurd heeft, wordt vooral gebruikt door papa en mama. Het mobiele netwerk van volwassenen is net zo actief als dat van jongeren. Is dat slecht? Zeker niet. Alle ontwikkelingen van tegenwoordig stellen ons in staat om makkelijk contact met anderen te hebben en daar maken zowel jong als oud flink gebruik van. Wat wel slecht is, is dat ouders hun kinderen maar onterecht blijven aanspreken. Hoewel het alleen maar goed is dat er grenzen zijn, is het ook belangrijk dat ze eens naar zichzelf kijken. Zelf series kijken terwijl je je kind verplicht een oersaai boek te lezen is natuurlijk niet eerlijk.

De invloed van moderne ontwikkeling en media wordt door de media zelf veel te groot gemaakt. Eigenlijk valt het allemaal wel mee zolang we onze hersenen blijven gebruiken en ons niet zomaar van alles laten aanpraten. Denk eens een halve minuut extra na voordat je gelooft wat er staat. Dan zal uiteindelijk blijken dat, net zoals met de Patatgeneratie, het probleem helemaal niet zo groot is. Door twee keer na te denken kan iedereen

bedenken dat de paashaas écht niet bestaat en dat chemotherapie nog altijd een stuk vertrouwelijker is dan paardenbloemthee.

Rinske den Heijer

Het Nieuwe Eemland, Amersfoort

Bronnen

Timmermans, M., 14 december 2018, de Volkskrant

De duistere kant van lavendel

‘Kan de microfoon aan?’, vroeg jij, terwijl je lyrisch stond te dansen, nadat je een, voor jouw doen, magnifieke overwinning had geboekt. Nu, twee jaar later, heb je een nóg grotere triomf behaald en staat je microfoon dus eindelijk echt aan. Vol spanning sta ik te wachten op de grandioze hersenspinsels die door jouw knappe bol zweven. ‘Het is pure oikofobie.’ De mensen om mij heen beginnen laaiend enthousiast, dan wel euforisch te applaudisseren en het lijkt alsof je geen betere en vooral duidelijkere woorden had kunnen kiezen, om de gevoelens van afschuw van de mensen ten opzichte van de gevestigde orde te beschrijven. Ik kijk verwonderd toe, terwijl jij verder vertelt over een ver land dat slachtoffer is geworden van de ‘multiculturele samenleving’. Jij vertelt over laaggelegen moerasgebieden die als een kleine muis worden verslonden door een bloeddorstige kat die de naam ‘Europese integratie’ draagt. Jij vertelt over een koud kikkerlandje dat als een feniks uit zijn eigen as zou kunnen herrijzen, met niets minder dan jouw nobele hulp.

Duizend miljard euro. Dat is hoeveel de klimaattransitie volgens jouw doorrekeningen gaat kosten. Niet dat dit torenhoge geldbedrag op enkele kennis van zaken is gebaseerd, maar toch krijg je het voor elkaar dat een enorm deel van de Nederlandse bevolking zich achter jouw standpunten schaart. Logisch, de Amerikaanse ‘geheugengoeroe’ Elizabeth Loftus zegt immers dat de meningen en herinneringen van mensen kunnen worden beïnvloed, terwijl ze weten dat de feiten anders zijn.⁹ Toch knap hoe jij het voor elkaar krijgt onjuiste feiten op zo’n grote schaal te verspreiden. Ondanks de op het oog onschuldige antithese is die zin best zorgelijk, omdat

---

⁹ Loftus, E. (2018, december 14). Deze Amerikaanse hoogleraar bewijst hoe manipuleerbaar ons geheugen is. (M. Timmermans, Interviewer)

deze *misinformation* nu realiteit lijkt te worden. Zo is de Nederlandse invloed op de globale temperatuurstijging volgens jouw geweldige bronnen slechts 0,000000007 graden Celsius. Tevens nergens op gebaseerd en desalniettemin voor veel mensen dé reden om op het door jou zo geliefde *Forum* te stemmen. Onze daadwerkelijke invloed ligt natuurlijk stukken hoger en daarbovenop komt ook nog het feit dat alle landen op de wereld samen een enorm verschil kunnen maken. Het is ronduit belachelijk dat we in Nederland decennia na de eerste mondiale klimaatop nog steeds discussiëren over het bestaan van door de mens beïnvloede klimaatverandering, doordat enkele elitaire snufferds bang zijn voor de minimale, eventuele economische schade en daarom met onwaarheden de politieke macht proberen over te nemen.

Ik word zelf natuurlijk ook beïnvloed. En dan vooral door die afschuwelijke linkse media en het bijna marxistische Nederlandse onderwijs. Ik zal niet ontkennen dat zowel de media als het onderwijs mij in grote mate beïnvloeden, maar ik denk dat een indoctrinatiemeldpunt toch wel een klein beetje over de grens gaat. Misschien dat jouw oranje kameraad daar wél een muur zou kunnen bouwen, om jouw desastreuze ideeën binnen de ethische perken te houden. Het werkt natuurlijk wel mijn verschrikkelijke aardrijkskundeleraar tegen, die mij keer op keer wil inprenten dat de opwarming van de aarde voor een aanzienlijk deel door de mens wordt beïnvloed. Een leraar mag vanzelfsprekend ook geen mening hebben over een politiek onderwerp, omdat hij daarmee eventueel de politieke standpunten van zijn leerlingen beïnvloedt. Het klinkt allemaal zo makkelijk en geweldig: leraren die hun eigen mening verkondigen verklikken en ze via een meldpunt publiekelijk aan een schandpaal genaamd *Facebook* nagelen. Wat wil je als middelbare scholier nog meer dan een situatie die lijkt op die van de DDR in de jaren onder invloed van Stalin, waarin alles en

iedereen werd gecontroleerd en er bij miniem afwijkend gedrag een toeristisch tripje naar het huis van bewaring op het programma stond? We zijn ons allemaal volledig bewust dat het onmogelijk is om onze politieke voorkeur helemaal voor onszelf te houden en toch geven we een oprichter van een indoctrinatiemeldpunt in het onderwijs een podium door hem uit te nodigen voor het programma *Jinek*. Niet dat ik kijk naar zo'n walgelijk, links programma wat op niets anders berust dan de overtuiging dat de Nederlandse jeugd op Noord-Koreaanse wijze moet worden geïndoctrineerd.

Ondanks mijn tirade gaan geluiden uit de andere kant van het politieke spectrum natuurlijk ook wat te ver. Het aansporen tot het vermoorden van een politicus is echt niet te tolereren en het is daarnaast een goed besluit om een leraar van de Universiteit Utrecht die zich hardop afvraagt 'waar Volkert is' te schorsen. Het duidt echter wel op een ongekende vorm van hypocrisie om niet te willen reageren op een doodsbedreiging 'omdat je dan een onruststoker aandacht geeft', terwijl je, nota bene een dag na de tramaanslag, de schutter van Utrecht in het politieke debat gebruikt op de vooravond van de verkiezingen, om mensen hun gedachten zo aan te tasten dat de aanslag het onvermijdelijke gevolg lijkt van jarenlang 'progressief' denken in het bestuur. Ronduit smakeloos.

Het knappe aan je aanpak vind ik, mijn lieve vriend met je wilde, gelzwarte haren, dat je iedereen compleet in de tang hebt. Hebben mensen kritiek, dan is het linkse propaganda. Zo bespeelde je de *NOS* geweldig, toen je je daverende overwinningsspeech begon tijdens die van jouw jeugdige, flamboyante opponent Jesse en zo de *NOS* beïnvloedde en ze dwong over te schakelen naar jouw zinnenstrelende vocabulaire uitspattingen, omdat ze anders een zonnevloed aan anticomunistische dreigreacties konden

verwachten. Of dit verhaal echt waar is? Ik heb het op het ongekend betrouwbare platform *Youtube* gezien. Ofwel: Joost mag het weten.

Het is bijna ongelooflijk, maar jouw luchtkasteel -of moet ik zeggen 'luchtpaleis'?- zal waarschijnlijk nog wel even blijven bestaan. Jij zal het 'borealisme' laten overwinnen en in oude glorie herstellen, waarmee je natuurlijk de windstreek 'het noorden' bedoelt en niet de ultranationalistische term uit de tijd vlak na de Tweede Wereldoorlog, waarmee de superioriteit van de noordelijke(lees: Noordwest-Europese) rassen werd aangeduid. Jouw microfoon staat nu eindelijk aan en het is werkelijk fenomenaal hoe jij aanzienlijke delen van de populatie weet te beïnvloeden met niets meer dan zelfbedachte feiten en *Wikipedia*-weetjes als de 'Doodscultus van Paaseiland'. Mensen kijken tegen jouw beheersing van het Latijn op en je hebt iedereen precies waar je ze hebben wilt: zo wordt de desbetreffende jury dermate beïnvloed dat dit essay nooit tot winnaar kan worden uitroepen, aangezien ze dan politiek kleur bekennen en zo bevestigen dat ze deel uitmaken van het linkse systeem. Dat niemand begrijpt wat je bedoelt met je prachtige termen doet er niet toe: je aanhang, die overigens voor ongeveer zeventig procent uit mannen bestaat (doe met die informatie wat je wilt), vindt het prachtig om door jou bespeeld te worden en houdt ervan dat er eindelijk een échte intellectueel aan de knoppen mag gaan draaien. Ik vind dat jij, net als iedereen, mag praten zoveel je wil, over uilen van Romeinse goden mag ijlen zoveel je wil en aan lavendel mag ruiken zoveel je wil, maar kan die microfoon alsjeblieft weer uit?

Daan Coerts

CSG Bogerman, Sneek

Ode aan het gemaskerd bal

Als ik thuiskom van school zie ik vanuit de ramen van mijn huis de eerste lichtflitsen al naar buiten schieten. Op de zolderkamer zie ik de beelden op de gamecomputer van mijn broertje al hysterisch heen en weer bewegen. Ik open de deur en betrap mijn zusje op het nemen van een selfie, moeilijk tegen de zon inkijkend, om het gouden uur van de namiddag te kunnen vastleggen in haar foto. Mijn moeder probeert wanhopig mijn broertje aan te sporen eens wat anders te doen dan de hele dag maar 'fortniten', buitenspelen misschien? Hij knikt met een 'jaja mam', zonder zijn ogen af te wenden van zijn beeldscherm. Verschuild achter de anonimiteit van zijn spel speelt hij onbezorgd door. Vermoeid van mijn lange schooldag loop ik naar mijn kamer om uit te rusten. Ik ga op mijn bed zitten en open mijn telefoon: 'Wat zal er vandaag op mijn tijdlijn te zien zijn?'

Tegenwoordig is er veel kritiek op de manier waarop mensen zichzelf weergeven op sociale media. Sociale media zijn zich gaan vormen tot een groot gemaskerd bal. Het zelfvertrouwen van velen wordt geschaad wanneer het zoveelste Instagrammodel een foto van zichzelf in bikini op een tropisch eiland post. De harten van velen worden gebroken wanneer ze voor de gek worden gehouden door het facebookaccount met een profielfoto van Brad Pitt: 'Maar ik dacht dat hij van me hield!'. Er is een grote minachting ontstaan voor het dragen van maskers op het internet, maar waarom? We dragen constant maskers in het dagelijks leven, waarom niet op het internet? Stap eens uit je comfortzone en aanschouw het online gemaskerd bal vanuit een positief oogpunt.

Het dragen van een masker is mij niet onbekend, elke dag zet ik er een op en ik verwissel het regelmatig. Jou zal het ook niet onbekend zijn. Is de persoon die jij bent, wanneer je met je vrienden je nieuwste veroveringen

aan het bespreken bent onder het genot van een alcoholische versnapering, dezelfde persoon die op zondagmiddag even naar oma gaat om haar gezelschap te houden? Waarschijnlijk niet, toch? Het dragen van een masker in het dagelijks leven is een normale zaak geworden, niemand die erover klaagt. Hier en daar zal iedereen een vervelend masker tegenkomen. Zo'n masker dat een ding zegt, en vervolgens het ander doet, je kent er vast wel eentje. Aan deze maskers valt in ons dagelijks leven helaas niet te ontkomen, maar het is altijd handig om te onthouden dat een vervelend masker er slechts één is in het grote gemaskerde bal. Veel mensen zullen het als onrechtvaardig beschouwen wanneer mensen zich op een bepaalde manier gedragen ten koste van anderen, dat is volkomen begrijpelijk. Toch kan het voor je mentale gesteldheid fijn zijn als je niet te veel tijd besteedt aan het ontmaskeren van de onrechtvaardigheid. Het verzet tegen het dragen van maskers zal je erg veel tijd en moeite kosten. Houd het makkelijk en probeer maskers te herkennen, in plaats van het continu streven naar het ontmaskeren van de mensen die je wellicht niet kan begrijpen.

Sinds de snelle ontwikkeling van sociale media zijn er talloze mogelijkheden ontstaan om je te verschuilen achter het masker van het internet en niet iedereen is hier blij mee. Er zijn uiteraard veel negatieve aspecten die met de ontwikkeling van de sociale media zijn gekomen, maar we lijken zowat geen aandacht te besteden aan de positieve kanten. Het is niet voor niets dat er een groot publiek is dat voortdurend de luxe en weelde van de Instagrammodellen wil bekijken. Het is daarbij ook niet voor niets dat mensen zelf dit soort platformen opzoeken, de interesse in de maskers van het internet is gigantisch. Het accepteren van de maskers die wij zowel zien als opzetten op het internet, maakt het leven toch net wat vrediger, denk je niet? We kunnen constant klagen over alles wat we

voorbij zien komen en hoe dat ons boos, verdrietig en onzeker maakt, maar we kunnen ook kijken naar de geluksmomentjes die de maskers ons opleveren. Denk maar niet dat je favoriete artiest, actrice of acteur geen masker opheeft wanneer hij/zij jou vermaakt via het internet.

Toch heeft het online gemaskerde bal een nare keerzijde die ik niet kan ontkennen. Het zien van constante perfectie op mijn tijdlijn doet mij ook afvragen: 'Is het de bedoeling dat ik later ook drie verschillende villa's in Zuid-Spanje bezit?'. Het onophoudelijk zien van deze prachtige levens op het internet kan voor sommigen de druk om dit zelf ook te bereiken, verhogen. Er worden onrealistische standaarden gecreëerd waar slechts enkelen aan kunnen voldoen. Natuurlijk is het vervelend dat er prachtige maskers opgezet worden, die slechts een sprankeltje realiteit vertonen, maar het is aan ons als individu om te bepalen hoe wij hiermee omgaan. De verantwoordelijkheid kan erg moeilijk bij iemand anders dan onszelf gelegd worden. Wanneer ik op een afbeelding of post stuit die ik liever niet zie omdat deze mij ongelukkig maakt, dan is het aan mij om te zorgen dat ik mij afsluit van de desbetreffende afbeelding of post. Ik bepaal zelf wat ik op mijn sociale media zie en ik ga niet zitten piekeren over wat iemand in China vandaag voor geweldige lunch heeft gegeten. Dat is alleen maar vermoeiend!

Kortom, het is geen hoofdzaak om altijd maar iedereen het masker af te willen trekken. Ze zijn deel van het leven, deel van iemands persoonlijkheid. Accepteer de vormen en kleuren waarin maskers voorkomen en vind rust in je dagelijks leven.

Ik zit op mijn bed, scrollend langs mijn facebooktijdlijn wanneer er een melding doorkomt: 'Isa heeft een afbeelding geplaatst.' Ondertussen hoor ik gerommel uit de kamer van mijn broertje. 'Wat ga je doen?' vraag ik hem.

Hij vertelt mij dat hij straks moet trainen, hij pakt alvast zijn spullen in. Zijn spelcomputer is afgesloten, er heerst een rust in zijn kamer, mijn broertje ziet er relaxt uit en is klaar voor zijn training. Ik tik de melding aan en wordt naar de afbeelding doorgestuurd. Het is haar gelukt! Ze heeft haar gouden uur kunnen vangen! In de gekozen hoek en met precies de juiste belichting komt haar schoonheid nog beter naar voren. Ik betrap mijzelf op het hebben van een gelukkig gevoel. Mijn broertje heeft een moment van rust kunnen vinden in zijn dag en dan die foto van mijn zusje, wauw! Dat is mijn zusje!

Elena Machouri

SSGN Stedelijke Scholengemeenschap Nijmegen